

Bataaki yaade to Ibraninkoo6e

No Laamdo haaldiri adunaaru e Biyum

¹ Gilla arande Laamdo haalaniino maamiraa6e meeden wakkatiiji keewdi e sifaaji keewdi, haaldanii 6e e kundude annabaa6e. ² Ammaa e ley nyalaade cakitiide de o haaldanii en e Biyiiko mo o tagiri adunaaru ndu fuu.* O wadi dum donoowo huunde fuu. ³ Biyiiko oon na yaynira teddeengal Laamdo. Alhaali makko ina foti e Laamdo jaati. Imo he6indorii huunde fuu e konngol makko jogiingol semmbe. Caggal ko o tili laa6inde hakkeeji yim6e duum, o joodii gere nyaamo Laamdo jom manngu to dow kammu toon. ⁴ Ndelle biddo oon laatake burdo maleyka'en manngu, hono no innde nde Laamdo hokki mo ndeen burdi inde ma66e faa waawaa fonndideede.

Haala Biddo burdo maleyka'en

⁵ Si goonga, fay gooto e maleyka'en been Laamdo wi'aay:

«Wo a 6iyam,

hannden mi laatake Baaba maa.»†

Naa katin:

«Miin, mi laatanto o Baaba,

kanko du o laatanoo kam Biddo.»‡

* **1:2** Ndaaree du Yuhanna 1.3 to wi'i: E makko Laamdo tagiri huunde fuu. Fay huunde tagaaka si wanaa e makko. † **1:5** Jabuura 2.7. ‡ **1:5** 2 Samuwiila 7.14.

⁶ Katin du, nde o ɓadinoo nulude afo ardiido oon ley adunaaru ndeen, o wi'i:

«Maleyka'en Laamdo fuu cujidana dum.»§

⁷ Laamdo wi'ii dow maleyka'en ɓeen:

«O wadi maleyka'en makko keni,
o wadi maccuɓe makko demle yiite.»*

⁸ Ammaa dow Biddo oon, o wi'i:

«Laamu maa, aan Laamdo, heddoto faa abada abadin!

Potal woni sawru ndu laamortodaa.

⁹ Ada yidi fonnditaare,

ada wanyi oonyaare.

Saabe duum, Laamdo Joomiraado maa subii ma joori nebbam kaanankaaku dow maada,

hokki ma seyo ɓurngo ngo banndiraaɓe maa fuu.»†

¹⁰ O wi'i katin:

«Aan Joomiraado, illa fuddoode

a joyyini adunaaru,

e juude maa tagirdaa kammuuli diin.

¹¹ Kanji di timman. Aan kaa, a heddoto.

Di fuu di kiiddiran hono kaddule ni.

¹² A sowiran di hono saaya,

di mbattitorto no neddo wattitirta saayaaji muudum ni.

Aan kaa, a waylitataako,

nguurndam maa du walaa timmoode.»‡

¹³ Fay nde wootere, Laamdo wi'aay gooto e maleyka'en:

«Jooda gere nyaamo am,

§ **1:6** Fillitagol Tawreeta 32.43. * **1:7** Jabuura 104.4. † **1:9** Jabuura 45.7-8. ‡ **1:12** Jabuura 102.26-28.

faa mi wada njaaba waybe ma.»§
 14 Dume woni maleyka'en? Be fuu wo be ruuhu-
 uji gollanooji Laamdo di o nulata faa ngollana
 heboobe kisindam been.

2

Haala kisindam mawdam

1 Ndelle, eden kaani wattude hakkillooji meeden
 sanne e ko nanden duum, taa mbosoden goonga.
 2 Nulal Laamdo ngal maleyka'en njottini ngaal
 tabitii. Luttube ngal naa yeddube ngal fuu, kebii
 jukkungo ngo kaandi. 3 Si wo hono nii, noy
 ndafirten enen si en njeebake kisindam mawdam
 hono dam? Kisindam dam, Joomiraado artii
 haalude haala majjam, de hettindantooŋe mo
 been laamni haala makko. 4 Laamdo beydi e dow
 seedaaku maŋbe oon katin maandeeji e kaayeeffiji
 e golleeji mawdi. O yediri dokke Ruuhu Ceniido du
 no o muuyiri.

Haala dowiroowo yimbe to kisindam

5 E ley duum, wanaa maleyka'en been Laamdo
 hokki laamaade adunaaru warooru ndu kaaleten
 haala muudum nduun. 6 Won do Binndi di ceedii
 dow mo o hokki laamaade oon. Di mbi'i:
 «Neddo wo dume faa ngattanaa dum hakkillo?
 Dume bii-Aadama laatii faa kaybaa dum?
 7 A leeyinii mo wakkatiyel seeda e ley maleyka'en.
 A filii mo lefol darja e teddeengal,
 8 a wattii huunde fuu e ley hawju makko.»*
 Ko Laamdo watti huunde fuu e ley hawju makko
 duum, ina holla imo laamii huunde fuu. Fay

§ 1:13 Jabuura 110.1. * 2:8 Jabuura 8.5-7.

huunde heddaaki nde dowtanaaki mo. Kaa si goonga, en nji'aay kulle deen fuu na dowtanii mo tafon. ⁹ E wakkatiyel seeda Iisaa leeyinaama ley maleyka'en. Ammaa joonin en nji'ii imo filaa darja e teddeengal saabe ko o yari torra maayde. Goonga ni, o maayanii yimbe fuu saabe hinney Laamdo.

¹⁰ Sabo Laamdo tagudo huunde fuu mo huunde fuu woodani oon anniyake wattude yimbe heewbe e darja muudum. Ndelle o tawi na haani o yaara Iisaa ley torra faa o wada dum ardiido kibudo, potudo omtande yimbe been laawol kisdam. ¹¹ Sabo dey, Iisaa cenoowo yimbe oon e senibe been wo yuwdi ngootiri. Dum saabii de Iisaa semtirtaa noddirde be sakiraaŋe muudum.

¹² Imo wi'a Laamdo:

«Mi anndinan sakiraaŋe am been innde maa,
mi manete hakkunde kawrital maŋŋe.»†

¹³ O wi'i katin:

«Mi yowan hoolaare am dow Laamdo.»

Katin du o wi'i:

«Inani kam, miin e sukaaŋe be Laamdo hokki kam
been.»‡

¹⁴ Ndelle, ko tawaa sukaaŋe been wo teewu e yiyam, Iisaa du hawti e maŋŋe tagaadi ndiin. O wadii noon faa maayde makko jaaloo jogiido baawde maayde oon, dum woni Ibiliisa, ¹⁵ de o rimdina yimbe be kulol maayde haŋŋunoo been haddi nguurndam muŋŋen fuu. ¹⁶ Ina laabi wanaa wallude maleyka'en waddi mo, ammaa wallude yuwdi Ibrahiima waddi mo. ¹⁷ Ndelle ina tilsi o laa-too hono sakiraaŋe makko been e huunde fuu, faa

† 2:12 Jabuura 22.23. ‡ 2:13 Esaaya 8.17-18.

o laatanoo 6e Almaami Mawdo jom yurmeende koolniido e ley golle Laamdo. Dum o wadi faa o itta 6e e jukkungo ngo 6e kaandi saabe hakkeeki ma66e. ¹⁸ Kanko e hoore makko, o ndaartindoraama torraaji. Saabe duum, imo waawi wallude ndaartindete6e 6een.

3

No Iisaa burdi annabi Muusaa teddude

¹ Sakiraa6e seniibe, Laamdo noddii on faa kawton e muudum dow kammu. Ngatton hakkilooji moodon e Iisaa Almasiihu. Wo o nulaado, wo o Almaami Mawdo mo ceedantoden. ² O hoolnake e Laamdo cubiido mo oon, hono no Muusaa hoolnorii ley suudu Laamdo fuu noon. ³ De si goonga, nyiboowo na buri nyimngo muudum manngu. Hono noon du, Iisaa burdi Muusaa manngu. ⁴ Suudu fuu na woodi nyiboowo dum, de nyiboowo huunde fuu oon wo Laamdo. ⁵ Muusaa wonnoo koolniido e suudu Laamdo nduun fuu. Wo o gollanoowo Laamdo faa o sappoo ko Laamdo wi'ata caggal makko. ⁶ Ammaa Almasiihu wo biddo koolniido. Kam woni hooreejo dow suudu Laamdo nduun. Enen ngoni suudu makko nduun, si tawii en tinnake e hoolaare, en keddake e jikke ko mantortoden duum.

Haala naatude e ley fowtere Laamdo

⁷ Saabe duum, no Ruuhu Ceniido wi'iri ni:
«Hannden, si on nanii daande makko,
⁸ taa njoornee berde moodon hono no maamiraa6e
mon ngadirnoo de muurti ni,*

* **3:8** Dum woni yim6e Israa'iila muurtirnoo6e annabi Muusaa de mbi'i pornyitoo leydi Misira.

nyannde 6e ndaartindinoo Laamdo ley ladde ndeen.

⁹ Be ndaartindake kam toon faa 6e ndaara munyal am,
fay ko 6e nji'i golleeji am haddi duubi capande nay.

¹⁰ Saabe duum tikkiranmi yimbe jamaanu oon,
mbiimi: wakkati fuu berde mabbe ina ndunya 6e e majjere,
6e anndaa laabi am fey!

¹¹ Faa kuniimi ley tikkere am, mbiimi:

Be naatataa ley fowtere am abada.»†

¹² Ndelle sakiraaŋe, kaybee taa fay gooto moodon tawree bernde bonnde nde walaa goondinal, de sela Laamdo buurdo. ¹³ Ammaa cemmbunduron berde mon nyannde fuu haddi na wi'ee «hannden» taa luttal hiila on, de yoorna berde mon. ¹⁴ Sabo dey, si eden tinnoo e hoolaare nde keɓuden gilla fuddoode faa yaha timmoode fu, ndeen kaa en kawtii e Almasiihu. ¹⁵ Wo hono no Binndi diin mbiiri:

«Hannden, si on nanii daande makko,
taa njoornee berde mon hono no maamiraaŋe moodon ngadirnoo de muurti ni.»

¹⁶ Beye ngoni muurtuŋe fay si tawaa nanii daande Laamdo? Be fuu wo 6e yimbe 6e Muusaa wurtinnoo leydi Misira. ¹⁷ Beye ngoni 6e Laamdo tikkani ko foti duubi capande nay? Wo luttuŋe de maayi kantii ley ladde been. ¹⁸ Beye ngoni 6e o hunanii naatataa e leydi ndi o hokkata fowtere makko been? Wo saliiŋe mo been ni. ¹⁹ Woodi, en nji'ii

† 3:11 Jabuura 95.7-11.

du, 6e kebaay naatude e fowtere makko sabo 6e ngoondinaay.

4

¹ Laamdo na heddi na hokka en amaana naatude fowtere muudum. Ndelle sanaa kulen taa fay gooto e meeden hunngoo naatude. ² Sabo enen du, en nanii kabaaru lobbo hono no yimbe ley ladde been naniri ni. De kambe kaa, ko 6e nannoo duum nafaay 6e sabo 6e kettindoraaki dum goondinal. ³ Kaa enen goondinbe been, en naatan e fowtere Laamdo ndeen. Kayre woni nde o wi'i:

«Ley tikkere am kuniimi, mbiimi:

Be naatataa ley fowtere am abada!»*

Dum e taweede fuu, o yottinii fowtere ndeen gilla nde o joyyinnoo adunaaru ndeen. ⁴ Sabo nokku gooto e ley Binndi diin haalii haala nyalaande jeddaferde ndeen, wi'i:

«Laamdo fowtii e golle muudum fuu e ley nyannde jeddaferde ndeen.»†

⁵ O wi'i katin:

«Be naatataa ley fowtere am abada.»

⁶ Woŋŋe kaa keban naatude ley fowtere ndeen. Artiiŋe nanude kabaaru lobbo oon been naataay e ley fowtere ndeen sabo 6e calake ko Laamdo wi'i. ⁷ Ndelle Laamdo wadi sardi‡ goddo bi'eteedo «hannden». O haaliri dum e hunnduko Daawda caggal duubi keewdi katin. Dum woni aayaare nde njannuden naanen ndeen:

«Hannden, si on nanii daande makko,

* **4:3** Jabuura 95.11. † **4:4** Fuddoode 2.2. ‡ **4:7** sardi wo wakkati podanoodo.

taa njoornee berde mon.»§

⁸ Sabo si goonga, si Yoosuwa yaariino yimbe to fowtere fu, Laamdo haalataano caggal duum haala sardi goddo. ⁹ Dum na holla yimbe Laamdo ina ndesanaa fowtere hono nde Laamdo fowti nyannde jeddaberde ndeen. ¹⁰ Sabo naatudo e fowtere Laamdo, kam du fowtiran no Laamdo fowtiri e golle muudum ni. ¹¹ Ndelle, tilay tintoden no mbaawruden fuu faa naaten e fowtere Laamdo ndeen taa fay gooto saamira no salaniibe Laamdo been caamiri noon.

¹² Konngol Laamdo ina wuuri, ina gollira baawde. Ingol buri kaafaahi mbelnaaki kundude didi fuu welude. Ingol yuwa faa ngol senna bernde e yonki, faa ngol senna yi'e e mbusam. Ingol saroo miilooji e anniyaaji gondi e bernde. ¹³ Tageefo fuu suudanaaki Laamdo. Huunde fuu na banga yeeso makko, na yi'ee. Wo yeeso makko njaabantoden ko'e meeden.

No Iisaa Almaami Mawdo oon worri

¹⁴ Ndelle kabboden e ko ngoondinden duum faa wooda. Sabo en kebii Almaami Mawdo jaado dow kammu to yeeso Laamdo, dum woni Iisaa Bii Laamdo oon. ¹⁵ Almaami Mawdo meeden oon, wanaa neddo mo waawaa yurmaade en e lokkaaku meeden. O jarribaama no hebiraa fuu no njarriboraden ni, ammaa o wadaay hakke. ¹⁶ Ndelle, en kooloo battaade joodorgal Jom moyyere, faa keben yurmeende e moyyere, dum walla en nde kaajaden fuu.

§ 4:7 Jabuura 95.7-8.

5

No Iisaa laatorii almaami kiɓɓuɗo

¹ Kala Almaami Mawɗo ina suɓee hakkunde yimɓe de halfinee gollande Laamɗo saabe maɓɓe. Sanaa o yottina sadakaaji nyaamri e kirsamaaji saabe hakkeeki. ² Joomum ina waawi yurmaade yimɓe ɓe anndaa laawol Laamɗo de majji ɓeen, sabo kam e hoore muuɗum wo lokkaajo hono no maɓɓe ni. ³ De saabe kam e hoore muuɗum wo lokkaajo, tilay yottina sadakaaji saabe hakkeeki muuɗum du, wanaa saabe hakkeeki yimɓe tan. ⁴ Fay gooto waawaa hokkude hoore mum darja laataade Almaami Mawɗo. Sanaa tawa Laamɗo suɓii ɗum hono no suɓorii Haaruuna ni.

⁵ Almasiihu du, wanaa kam hokki hoore muuɗum darja laataade Almaami Mawɗo. Wo Laamɗo suɓanii mo ɗum. Kam wi'i mo:
«Wo a ɓiyam,

hannden mi laatake Baaba maa.»*

⁶ O wi'i e ley nokku godɗo:

«Wo a almaami faa abada

e sii almaamaaku Malkisedek.»†

⁷ Nde Iisaa wonnoo e leydi ndiin ndeen, wadirii du'aawuuji e bullaali cattuɗi e gondi, nyaagake Laamɗo baawɗo hisinde ɗum e maayde oon. Laamɗo jaɓanii mo saabe ko o ɗowntanii ɗum.

⁸ Fay si taweede kanko woni Bidɗo oon, o eki-take ɗowntanaade Laamɗo e ley torraaji ɗi o yari.

⁹ Saabe ko o hiɓɓiniraa hono nii ɗuum, imo waawi hokkude ɗowntaniibe mo ɓeen fuu kisindam ndu-umiidam. ¹⁰ Laamɗo wadii mo Almaami Mawɗo hono no Malkisedek.

* 5:5 Jabuura 2.7. † 5:6 Jabuura 110.4. Malkisedek Ndaaree 7.1-10

Haala dow ko yaarata goondinal yeeso

¹¹ Miden njogii haalaaji keewdi e kabaaru o, de fiirtande on dum ina tiidi sabo on paamataa law. ¹² Odon kaannoo laataade jannginoobe gilla ko 6ooyi, ammaa faa hannden sanaa goddo janngina on jannde arandeere hono abajadda ley Haala Laamdo. Odon kaannoo taweede nyaamdu tekkundu nyaamoton, ammaa faa joonin e muy-nam ngondon. ¹³ Muynoowo fuu wo kecco tafon, faamataa kabaaru fonnditaare. ¹⁴ Ammaa nyaamdu tekkundu wo mawbe njeyi. Been kaa marii hakkillooji mu66en, 6e mboownii ko'e ma66e senndude ko woodi e ko boni.

6

¹ Ndelle, njaaren yeeso dow anndude Almasiihu faa njottoden ki66al. Taa keddoden e jannde arandeere ndeen. Walaa ko ngarten e haala tuubude e gollleeji jaarooji en to maayde, e haala goondinde Laamdo. ² Walaa ko ngarten e haala lootagal batisima, e hono yowugol juude dow neddo, e umital maaybe, e jukkungo duumiingo. ³ Njaaren yeeso. Noon ngadeten du si Laamdo jabii.

⁴ Si goonga, wurtiibe e laawol Laamdo been mbaawaa soyyaade de tuuba katin. Be kebiino annoora Laamdo, 6e meedii moyyere Laamdo, 6e kebii ngedu e Ruuhu Ceniido. ⁵ Be meedii haala Laamdo moyyuka kaan. Be meedii du baawde wakkati garoowo oon. ⁶ Caggal duum fu, 6e njoppii. Be mbaawaa tubineede katin. Ina nanndi hono kambe e ko'e ma66e ibe tonta Bii Laamdo oon dow leggal palaangal katin, ibe cemtina dum. ⁷ Taykoden leydi: si ndi haarii yuwoole, si ndi

funnii aawitirdi nafoori remooŋe ɓeen, ndi heɓan barke yuurudo to Laamdo. ⁸ Ammaa si ndi funnii kebbe e tuppe fu, ndi walaa nafaa, ɓooyataa ndi huɗee, de sakitoo ndi duppee.

⁹ De onon kaa, sakiraaɓe am horsuɓe, fay si min kaaldi nii, miden tannyori wo e laawol lobbol ngondon, dum woni laawol kisindam ngool. ¹⁰ Sabo Laamdo wanaa oonyiido sakko yeggita golle moodon naa njingu ngu kolludon dum nde ngollandon seniibe ɓeen ndeen e no ngadoton faa joonin du. ¹¹ De miden muuya mono e moodon fuu siina jokkude faa yaha timmoode, faa jikke moodon hiɓɓa, tabita. ¹² Min njidaa laatodon jaayɓe. Ko min njidi dey, nyemmbiton ronooŋe ko Laamdo aadii hokkude dum'en saabe goondinal muɓben e munyal muɓben.

Haala amaanaaji Laamdo celluɗi

¹³ Ko Laamdo wadanannoo Ibrahiima amaana duum, wo hoore muudum hunorii, sabo walaa fuu potudo e muudum manngu faa hunaroo dum. ¹⁴ O wi'i: «Mi hunake, mi wadan e maa barke, mi hebbinan yuwdi maa faa heewa!»* ¹⁵ Woodi, Ibrahiima munyi faa hebi ko Laamdo aadinoo hokkude dum duum. ¹⁶ Yimɓe ina kunaroo burdo dum'en manngu, de hunayeere ndeen ina tabintina haala muɓben, ina itta jeddi gondi hakkunde muɓben diin fuu. ¹⁷ Nde Laamdo aadinoo dum ndeen, na yidi hebooŋe amaana oon paama faa laaba anniya muudum waylitataako fey. Dum wadi de o beydi hunayeere e dow amaana makko oon. ¹⁸ Kulle diidi de, dum woni hunayeere ndeen e amaana

* **6:14** Fudfoode 22.16-17.

oon, mbaylitataako abada, sabo Laamdo fenataa. Ndelle, dum fuu na semmbindina berde meeden, enen doggirbe to Laamdo faa njogoden jikke mo kokkaden oon. ¹⁹ Jikke oon wo tonteere sellunde hoolniinde, tiigiinde yonkiiji meeden. Imo dowa en faa paltoden lefol paliingol† e nokku burdo fuu senaade to dow kammu toon. ²⁰ Iisaa artii en, naati toon saabe meeden. O laatanake en Almaami Mawdo faa abada hono Malkisedek.

7

Kabaaru almaami bi'eteedo Malkisedek

¹ Malkisedek oon laatakeno kaananke ngaluure wi'eteende Salaam. Wo o almaami mo Laamdo Toowdo subii. Kanko hawroynoo e Ibrahiima wakkati wartannoo wolde nde jaalinoon kaanankooŋe, o barkini dum.* ² Ibrahiima hokki mo sappoerde e huunde fuu ko heboynoo e wolde ndeen. Maanaa innde Malkisedek woni: «kaananke ponnditiido». Katin du wo o kaananke Salaam. Dum na fiirta «kaananke jam». ³ Binndi diin cifaaki baabiiko naa inniiko naa maamiraabe makko fey. Di kaalaay haala rimeede makko naa maayde makko. Imo wa'i hono Bii Laamdo oon: o heddoto wo o almaami faa abada.

⁴ Ndaaree no teddeengal Malkisedek foti mawnude, sabo fay Ibrahiima maami en oon hokkii mo sappoerde ko heɓunoo e wolde ndeen fuu. ⁵ Katin du, almaami'en yuurube e Lewi† ɓeen njamiraa e ley sariya nanngude

† **6:19** lefol paliingol ngool ina holla ko senndata hakkunde to yimbe ngoni e to Laamdo heedi ley nokkuure burnde fuu senaade.

* **7:1** Ndaaree Fuddoode 14.17-20. † **7:5** Lewi woni maama Muusaa e Haaruuna.

sappoŋerde e Israa'ila'en fuu, fay si taweede kam'en du wo yuurube e Ibrahiima. ⁶ Ammaa fay ko Malkisedek jeyaaka e yuwdi Lewi, jabii sappoŋerde jawdi Ibrahiima, de barkini dum, kam kebuŋo amaanaaji Laamdo oon. ⁷ Sikke fuu walaa, barkinoowo ina buri barkinteedo teddude. ⁸ Katin du, yuurube e Lewi, jaboobe sappoŋerde been, na maaya. Ammaa Malkisedek wo buurdo hono no Binndi diin ceedorii noon. ⁹ Eden mbaawi fay wi'ude: ko Ibrahiima hokki sappoŋerde duum, Lewi mo yuwdi muudum jabata sappoŋerde oon, kam du hokkii nde. ¹⁰ Sabo fay si taweede Lewi oon rimaaka tafon, e banndu maammum Ibrahiima wonnoo nde Malkisedek jakkitinoo Ibrahiima ndeen.

¹¹ Laamdo hokkii Israa'ila'en Tawreeta, joyyiniin dum dow almaamaaku Lewinkooŋe. Joonin le, si tawiino almaamaaku nguun hiŋŋiino fu, ndeen garol almaami goddo hono Malkisedek mo yuuraay e Haaruuna, walaa nafaa. ¹² Woodi du, si almaamaaku waylitake fu, tilay jamirooje du mbayli-too. ¹³ Kulle deen ina kaala haala Joomiraado meeden. O jeyaaka e yuwdi Lewi. Wo e lenyol gongol o jeyaa, ngol fay gooto muŋŋen gollaay golle almaami hirsirde abada. ¹⁴ Sabo en fuu en anndii, Joomiraado men oon e lenyol Yahuuda yuuri, de Muusaa kaa haalaay e dow lenyol ngool nde haalnoo haala almaamaaku.

No Iisaa laatorii almaami nannduŋo e Malkisedek

¹⁵ Kabaaru o beydan laaŋude du si almaami goddo ŋangudo oon nanndii e Malkisedek. ¹⁶ O laataaki almaami saabe yamiroore dow lenyol

makko. Ko o laatorii almaami dey, wo saabe baawde gonde e nguurndam dam halkataake.

17 Sabo Binndi diin mbi'ii:

«Wo a almaami faa abada
e sii almaamaaku Malkisedek.»

18 Ndelle yamiroore arandeere ndeen ittaama sabo walaa semmbe, nafaay. 19 Si goonga, ley Tawreeta Muusaa oon fay gooto laataaki kiɓɓudo. Joonin kaa en njowii jikke men e ko ɓuri Tawreeta Muusaa oon. E jikke oon kebirten ɓattaade Laamdo.

20 Katin du, Laamdo wadii hunayeere muudum. Lewinkooŋe been le, Laamdo hunanaaki dum'en.

21 Ammaa Iisaa laatorake almaami e dow hunayeere. Laamdo wi'i mo:

«Miin Joomiraado hunii,
waylitataa ko anniyii du, wi'i:

Wo a almaami faa abada.» †

22 Hono nii Iisaa laatorii tolma§ kokkoowo en hoolaare wondunde e amaana ɓurdo woodde oon.

23 Ko jokkiti katin, almaami'en been ina keewnoo sabo maayde na hada ɓe heddodaade e golle maɓɓe. 24 Ammaa Iisaa woni duumiido faa abada, almaamaaku muudum du walaa kaaddi.

25 Saabe duum, imo waawi hisinde ɓattoriibe Laamdo saabe makko been kisindam kiɓɓudam. Imo waawi hisinde ɓe sabo imo wuuri faa abada, imo surana ɓe to Laamdo.

26 Ndelle, Iisaa woni Almaami Mawdo mo kaajaden: wo o ceniido, o walaa feloore, laru* fuu walaa e makko. O senndaama e waduɓe

† 7:21 Jabuura 110.4. § 7:22 Tolma wo maande holloore hoolaare. * 7:26 Laru e sokottu fuu wo gootum. Wo nyakugol ley ko yi'etee e ko yi'ataake.

hakke. Katin du, o toownaama dow huunde fuu to dow kammu. ²⁷ O nanndaay e almaami'en maw6e wob6e. Been kaa, nyannde fuu sanaa 6e artoo 6e ngadana ko'e ma66e kirsamaari saabe hakkeeji ma66e. Caggal duum, 6e ngada saabe hakkeeji yim6e. Ammaa Iisaa hokkitirii hoore muudum laatoo kirsamaari, de nii ittiri hakkeeji yim6e nde wootere heyooore yim6e jamaanuujii fuu. ²⁸ Tawreeta Muusaa oon ina darna yim6e lokkaa6e faa laatoo Almaami'en Maw6e. Ammaa hunayeere nde Laamdo hunii caggal Tawreeta ndeen darnii Biddo kibbinaado faa abada oon.

8

No Iisaa laatorii curoowo ley amaana burdo woodde oon

¹ E ley ko kaaleten duum, inan haala 6urka manngu: eden ngoodi Almaami Mawdo, oon woni joodiido gere nyaamo joodorgal Jom manngu dow kammu. ² Imo golla golle makko e ley nokkuure seniinde. Dum woni hukum goongaajo mo Joomiraado darni, wanaa mo neddo darni.

³ Almaami fuu ina suboraa faa yottina to Laamdo sadakaaji nyaamri e kirsamaaji. Dum le, tilay Iisaa laatantoodo en Almaami Mawdo oon du he6a huunde faa yottina. ⁴ Sini to leydi ga o wonnoo fu, o laatataako almaami, sabo dey, ina woodi almaami'en waddoo6e dokke kawrooje e Tawreeta Muusaa. ⁵ To almaami'en 6een ngollata toon na holla en ko woni dow kammu. Nokku ma66e oon wo sifa tan. Nde Muusaa 6adinoo darnude hukum seedaaku oon ndeen, Laamdo sappani mo, wi'i: «Tinnodaa, ngadiraawo huunde fuu

dow sifa mo kollumaami dow waamnde oon.»*

⁶ Ammaa joonin, Almasiihu halfinaama gollal dewal burngal ngal maŋŋe ngaal woodde, sabo wo curanoowo yimŋe ley amaana burŋo woodde oon. Amaana oon waldaa e arandeejo oon, o yowaama dow haalaaji gonŋi e amaana burŋi woodde. ⁷ Sini amaana arandeejo oon laatakeno kibbuŋo fu, walaa fuu ko diŋaŋo nafata. ⁸ Ammaa Laamŋo wo felu yimŋe muuŋum, wi'i:

«Miin Joomiraado miŋo wi'a nyalaade ina ngara
de ngadammi amaana keso e yimŋe Israa'iila
e yimŋe Yahuudiya.

⁹ O nanndataa e amaana mo ngadiidinnoomi e
maamiraabe maŋŋe
nde dowunoomi ŋum'en faa mi wurtina
ŋum'en leydi Misira ndeen.

Ko kamŋe e ko'e maŋŋe ŋe mbonni amaana am
ŋuum,
miin du mi tottitake ŋe.

Noon mbiimi, miin Joomiraado.»

¹⁰ Joomiraado wi'i:

«Inan amaana mo ngadiidammi e Israa'iilankooŋe
caggal balde deen:

Mi wattan jamirooje am e hakkillooji maŋŋe,
mi winnda de e berde maŋŋe,
mi laato Laamŋo maŋŋe,
ŋe laato yimŋe am.

¹¹ Katin walaa fuu ko neŋŋo tindina gondo
muuŋum,
maa sakiike mum faa wi'a ŋum: «Hey, anndu
Joomiraado»,
sabo yimŋe fuu anndan kam,
gilla lo'uŋe faa e tedduŋe.

* 8:5 Wurtagol 25.40.

12 Sabo mi yaafoto lutti maḅḅe,

mi ittan hakkeeji maḅḅe e hakkillo am fey.»†

13 Ko o haali kabaaru amaana keso oon ḁuum, o hiidḁini amaana arandeejo oon. Joonin kaa, ko naywi faa nyooŋii ḁuum ḅadake lallineede.

9

Haala dewal ley amaana kiidḁo oon

1 Amaana arandeejo oon ina joginoo jamirooje kawjiide dewal Laamḁo, kam e nokkuure dewal seniinde wonnde to leydi ga. 2 Nokku oon wo hukum mo cuudḁi ḁiḁi: arandeeru nduun wo suudu seniindu inndirtee. Doon joyyinirde fi-tilla e taabawal gondungal e buuru cakkaaḁo ngonnoo. 3 Yeesooru nduun woni caggal lefol pali-ngol ngool. Innde mayru wo nokkuure ḅurnde fuu senaade. 4 Ley mayru urirde waḁiraande kanḅe e keesuwal amaana mooytiraangal kanḅe ngonnoo. Ley keesuwal ngaal ina woodi loongel kanḅe goodungel nyaamdu wi'eteendu «manna», kam e sawru Haaruuna wilitinnoondḁu nduun e alluuje ḁe amaana oon winndaa e muḅḅen ḁeen.

5 To dow keesuwal toon na woodi nate maleyka'en ḁiḁo wi'eteḅḅe keruba'en, wo ḅe maande teddeengal Laamḁo. Bippeeḅe maḅḅe ina kuuri nokku ḁo yiyam ḁaam rufetee faa hakkeeji njaafee ḁoon. Ammaa en mbaawaa sifaade kulle ḁeen faa laaḅa e wakkati o.

6 Noon kulle ḁeen fuu moyyiniraa. Nyannde fuu almaami'en ḅeen ina naata, ina mburtoo to suudu arandeeru toon faa ngolla golle muḅḅen. 7 Ammaa ley suudu yeesooru nduun, Almaami Mawḁo oon

† 8:12 Yeremiya 31.31-34.

tan naatata e mayru hitaande fuu nde wootere. Katin du tilay o naadda e yiyam kirsamaaji faa o itta hakkeeki makko, e hakkeeki yimbe di andaanoo diin. ⁸ Inan ko Ruuhu Ceniido sappii e kulle deen: si suudu arandeeru na heddii fu, nokku burdo fuu senaare oon naatataake. ⁹ Dum fuu wo dum maande ko woni hannden: sadakaaji nyaamri e kirsamaaji fuu mbaawaa laabinde gadoowo dum'en faa tawa bernde mum felataa dum. ¹⁰ Dewal ngaal ina haabaa e jamirooje haala nyaamdu e njaram e lootaade lootaali feere feere. Jamirooje deen fuu na kaabaa e banndu tan wanaa e bernde, ide njokkee faa nyannde Laamdo tabintini huunde heyre.

Haala sadaka ley amaana keso oon

¹¹ Ammaa joonin, Almasiihu bangii, wo Almaami Mawdo gadando en moyyereeki. O naatii e hukum burdo teddude burdo hiibude, mo junngo bii-Aadama darnaay, mo jeyaaka e adunaaru tagaandu ndu. ¹² O naatii ley nokkuure burnde fuu senaade ndeen. O naaddaay e yiyam ndamkoy e nga'oy, wo e yiyam makko jaati o naaddi. Hono nii o rimdiniri en nde wootere faa abada. ¹³ E ley Tawreeta Muusaa, si yiyam damdi e ga'i e ndoondi nyale duppaange wiccaama e neddo tuundo fu, laabinan joomum ley diina. ¹⁴ Ndelle walaa ko haali haala yiyam Almasiihu daam! E baawde Ruuhu duumiido oon, Almasiihu hokkii hoore muudum Laamdo no kirsamaari ndi walaa laru. Dum wadi de yiyam makko laabinan miilooji berde meeden e golleeji jaarooji en to maayde, faa ndewen Laamdo buurdo oon.

¹⁵ Saabe duum, o laatii curoowo hakkunde yimbe e Laamdo ley amaana keso oon, faa yimbe be Laamdo noddi been keba ndongu nduumiingu ngu Laamdo aadii hokkude nguun. Dum fuu dum wadii sabo goddo maayii, faa rimdina woofube e ley amaana arandeejo oon.

¹⁶ Kabaaru ndongu, na tilsi laamnee joomum maayii. ¹⁷ Tilay ndongu tabita caggal maayde, sabo ngu tabitataa sanaa tawa joomum maayii.

¹⁸ Dum wadi de fay amaana arandeejo oon tabitaay si wanaa yiyam rufaa. ¹⁹ Nde Muusaa hollitinnoo yimbe been jamirooje gonde e Tawreeta deen fuu ndeen, hooyi yiyam nga'oy e ndamkoy, jillunduri dam e ndiyam, de suuwiri toon leeŋi baali boŋeeji e licce hisop, de wicci dewtere Tawreeta ndeen e yimbe been fuu. ²⁰ O wi'i: «Dum woni yiyam tabintinoojam amaana mo Laamdo yamiri on njokkon oon.»* ²¹ Hono noon katin, o wicciri yiyam e dow hukum ceniido oon, kam e gineeji dewruŋi Laamdo diin fuu. ²² Si goonga, ko buuri heewude ley Tawreeta fu, wo yiyam laaŋinta dum. Si wanaa yiyam rufaa fu, hakke yaafataake.

Haala kirsamaari kiŋŋundi

²³ Kulle deen ngoni nate kollitooje kulle gonde dow kammu deen, ide kaajaa laaŋinireede yiyam daabaaji. Ammaa kulle kammunkooje deen, kam'en kaa ina kaajaa sadakaaji burŋi noon woodde. ²⁴ Sabo Almasiihu naataay e nokku-ure dewal seniinde nde ŋiŋŋe-Aadama nyiŋi, nandunde e goongaare wonnde dow kammu ndeen.

* **9:20** Wurtagol 24.8.

Ammaa, to kammu toon pay o naati faa o heedana en joonin yeeso Laamdo. ²⁵ Almaami Mawdo na naata hitaande faa hitaande e ley nokkuure burnde fuu senaade ndeen, na yaada e yiiyam daaba. Ammaa Almasiihu naatiraay hono noon faa o ittana hoore makko sadaka kile keewde. ²⁶ Si tawiino noon fu, Almasiihu torreteno kile keewde gilla e fuddoode adunaaru faa joonin, ammaa dum laatoraaki noon. O ɓangii nde wootere tan faa abada faro timmoode wakkatiiji, faa o itta hakkeoji yimbe saabe ko o hokkitiri hoore makko hono no kirsamaari ni. ²⁷ Cakitte ɓii-Aadama wo maayde nde wootere, caggal duum, saree. ²⁸ Hono noon, Almasiihu du hokkitiri hoore muudum hono no kirsamaari ni nde wootere faa ronndoo hakkeoji yimbe heewbe. O ɓangan didaɓerde, de wanaa faa o ronndoo hakkeoji, ammaa wo faa o waddana yimbe doomuɓe garol makko been kisindam.

10

¹ Tawreeta Muusaa oon wo sifa moyyereoji garooji diin, wanaa tagaadi majji pay. Jokkuɓe Tawreeta been na ndewra Laamdo kirsamaaji wakkatiiji fuu ley hitaande fuu. Ammaa Tawreeta oon waawaa hiɓɓinde battoriibe Laamdo kirsamaaji been. ² Si imo waawnoo hiɓɓinde ɓe, yottingol sadakaaji yoppeteno. Sabo dey, si rewoobe been laaɓinaama nde wootere fu, ɓerde maɓɓe pelataa ɓe saabe hakkeoji katin. ³ De wanaa noon laatorii. Kirsamaaji hitaande faa hitaande diin miccintinan yimbe hakkeoji muɓɓen. ⁴ Sabo yiiyam ga'i e damdi daam waawaa ittude hakkeoji fey.

5 Dum wadī, wakkati mo Almasiihu naati adunaaru oon, wi'i Laamdo:

«Wanaa kirsamaaji muuyudaa, wanaa sadakaaji nyaamri muuyudaa,

ammaa a wadani kam banndu.

6 Sadakaaji duppamaaji e sadakaaji saabe hakke du,

mbelataa ma.»

7 Ndeen, o wi'i:

«Inani kam, mi warii faa mi wada muuyde maada, aan Laamdo,

no winndiraa ley dewtere Tawreeta dow am ni.»*

8 O wi'i tafon: «A yidaa sadakaaji kirsaadi, a yidaa sadakaaji nyaamri kam e sadakaaji duppamaaji e sadakaaji saabe hakkeji. Di mbelataa ma.» O

wi'ii dum fay si sadakaaji diin ina kokkiree hono no Tawreeta yamiri ni. 9 Caggal duum, o wi'i:

«Inani kam, mi warii faa mi wada muuyde maa.»

Noon Laamdo ittiri sadakaaji arandeeji diin de tabintini sadaka keso oon. 10 Ko Iisaa Almasiihu

wadi muuyde Laamdo duum, laabinii en e hakkeji. Sabo dey, o hokkii banndu makko laatanoo

en sadaka, o hokkii ndu nde wootere faa abada.

11 No gollal sadaka aranal ngaal worri, almaami fuu wo daraniido golle muudum nyannde fuu,

ina yottina sadakaaji diin wakkati fuu, ammaa di mbaawaa ittude hakkeji. 12 Ammaa Almasiihu

hokkirii hoore muudum wo sadaka ittoowo hakkeji nde wootere faa abada. Caggal duum, o

joodii gere nyaamo Laamdo. 13 Doon o doomata faa Laamdo wada o yaaaba waybe mo. 14 Ndelle,

* 10:7 Jabuura 40.7-9.

ko o laatii kirsamaari duum, o hi66inii yim6e 6e hakkeji mu66en laa6intee 6een faa abada.

¹⁵ Ruuhu Ceniido du na seedanoo en dum. Sabo o wi'ii tafon:

¹⁶ «Joomiraado wi'i:

Inan amaana mo ngadiidammi e ma66e
e ley balde garooje:

Mi wattan jamirooje am e berde ma66e,
mi winnda de e hakkillooji ma66e.»

¹⁷ O jokkintini katin, o wi'i:

«Mi ittan hakkilloo am e hakkeji ma66e e bonan-
daaji ma66e fey.»†

¹⁸ Woodi ndelle, do hakkeji njaafaa fu, sadaka
ittoowo hakkeji walaa katin.

No Laamdo badortee

¹⁹ Saabe duum sakiraabe, yiyam Iisaa ndu-
faadam daam hokkii en laawol naatude e nokku-
ure burnde fuu senaade ndeen e berde baaltiide.

²⁰ O udditanii en laawol kesol buurngol, naatir-
teengol lefol paliingol ngool, kangol woni banndu
makko nduun. ²¹ Eden njogii Almaami mawdo

ardinaado suudu Laamdo nduun. ²² Ndelle,

battitoroden Laamdo berde goongaaje e goondinal
ngal sikkitiraaka. Sabo berde meeden laam-
naama, pelataa en dow ko boni, balli meeden
du lootiraama ndiyam laabudam. ²³ Tiigoden

jikke mo kaaleten haala muudum faa wooda, sabo

Laamdo wo koolniido, wadan ko aadii. ²⁴ Ndaaren

hakkunde meeden no poodundurten njinngu e

golleeji lobbi. ²⁵ Taa celen hawritinde no wobbe

ngadata ni. Ammaa sanaa cemmbunduren berde,

† **10:17** Yeremiya 31.33-34.

sakko ko nji'oton nyalaande Joomiraado ndeen ina ɓadoo warude.

²⁶ Sabo si goonga, si eden kensoo eden ngada hakkeji caggal ko anndufen goonga faa laaɓi fu, sadaka ittoowo hakkeji heddaaki katin. ²⁷ Ko heddi dey, doomugol kulɓiniingol nyannde kiite, kam e yiite mannge nyaamoowe yedduɓe Laamdo ngeen. ²⁸ Si neddo salake Tawreeta Muusaa oon fu, waraama e dow seedaaku yimbe dɔdo naa tato, yurmataake. ²⁹ Ndelle miilee, sabo ina haani neddo jukkee jukkungo ɓurngo noon manngu si yaaɓirii Bii Laamdo yawaara, huyfinii yiyyam amaana cenudam dum daam, mbonkake Ruuhu gaddoowo moyyere oon. ³⁰ Sabo eden anndi Laamdo wi'ii:

«Wo miin jeyi njomnitaari, wo miin yoɓoyta.»

O wi'i katin:

«Joomiraado saroto yimbe muudum.» †

³¹ Hey, saamude e juude Laamdo buurdo oon ina hulɓinii!

³² Miccitee nyalaade moodon arane deen, caggal nde Laamdo yaynunoo hakkillooji moodon. On ndurwii ley torraaji keewdi e munyal.

³³ Wakkatiiji odon kuyfiniree jennooje e toonya yeeso yimbe, wakkatiiji odon njaɓa wondude e woɓɓe wadaaɓe noon. ³⁴ Si goonga du, on cunodake e uddaaɓe ley kasu, woodi on njaɓii teeteede ko njogidon duum fuu. On njaɓirii dum seyo, sabo on anndii odon njogii ko ɓuri duum fuu woodude, ko tabitata faa abada. ³⁵ Ndelle, taa njoppee hoolaare mon, sabo inde jogii mbarjaari mawndi. ³⁶ Wo munyal kaandudon. Ndeen si on

† **10:30** Fillitagol Tawreeta 32.35-36.

ngadii muuyde Laamdo fu, on keban ko aadanii on. ³⁷ Sabo ina winndaa:

«Si wadii seeda fu,
kaando warude oon waran, o hanndataako.»

Laamdo wi'ii:

³⁸ «Ponnditaniido kam wuurdan goondinal, §
ammaa si yeccitake,

bernde am yardataako dum.»

³⁹ Enen kaa, en njeyaaka e yeccotooŋe de kalkee been. Be njeyadien e muɓɓen dey, goondinŋe faa yonkiiji muɓɓen ndannee been.

11

Haala goondinal

¹ Goondinal wo tannyorde heban ko yowi jikke e muudum, wo tannyorde ko yi'aay duum ina woodi. ² Saabe maggal, Laamdo jaɓiri maami-raabe meeden.

³ Saabe goondinal, paamirden Laamdo tagirii adunaaru ndu e ko woni e kammu fuu e konngol muudum. Ko yi'etee, fuu tagiraama e ko yi'ataake.

⁴ Saabe goondinal, Haabiila ittiranii Laamdo sadaka burdo mo Kayiinu oon. Goondinal wadi de Laamdo hiisorii mo o ponnditiido nde jaɓannoo mo sadakaaji makko. Katin, fay ko o maayi duum, imo heddi waajaade en faa joonin saabe goondinal makko.

⁵ Saabe goondinal, Henok yeentiniraa dow kammu, meedaay maayde fey. Fay gooto yi'aay mo katin sabo Laamdo yeentini mo. Si goonga du, Binndi ceedanake mo, mbi'i illa o yeentinaaka, imo weli Laamdo. ⁶ Si neddo walaa goondinal, waawaa

§ 10:38 Habakuk 2.3-4.

welude Laamdo. Sabo garɗo to Laamdo fuu, tilay goondina imo woodi, goondina o barjoto filotooŋe mo been.

⁷ Saabe goondinal, Nuuhu sehiri laana faa danna koreeji muudum. O dɔwtanii Laamdo cap-pando mo ko warata, ko yi'aaka tafon duum. Noon o sarorii adunaaru ndu fuu. Laamdo du hiisorii mo o ponnditiido saabe goondinal makko ngaal.

⁸ Saabe goondinal, Ibrahiima nootorii nod-daango Laamdo, yehi to leydi ndi Laamdo aadanii dum heban. De o dilli tawi le o anndaa fuu to o fonndii. ⁹ Saabe goondinal, o joodii hono janano e leydi ndi o aadanaa ndiin. Isiyaaka e Yaakuuba du njoododake e makko e ley hukumuuji. Kam'en du ngoni hebidooŋe e makko amaana gooto oon. ¹⁰ Ibrahiima wadii dum sabo na hefinoo ngalluure yowiinde dow joyyinirde duumiinde nde Laamdo diidi de nyibi ndeen.

¹¹ Saabe goondinal, Ibrahiima hokkiraa heɓude yuwdi, fay si taweede o naywiino, jom suudu makko Saaratu du wo dimaro-no. O heɓii yuwdi ndiin sabo o hoolake Laamdo yottinan aadi muudum. ¹² Ndelle neddo gooto nayeejo faa ɓadii maayde heɓi yuwdi potundi e koode kammu heewude. Hono njaareendi maayo du, ndi limataako.

¹³ Yimbe been fuu maaydii e goondinal muɓben tawi ko Laamdo aadanii dum'en duum tabitaay tafon. Ammaa ɓe kaynake dum to woddi, de ɓe kuyani dum. Be cemtaay wi'ude wo ɓe hobbe du, wo ɓe weerbe e adunaaru ndu. ¹⁴ Ko ɓe kaaldi noon duum, hollii faa laaɓi iɓe pilanoo ko'e maɓbe leydi ndi ɓe njeyi. ¹⁵ Katin du si hakkillooji

maŋŋe ina ngonnoo e leydi ndi ƒe njaltunoo ndiin, iŋe mbaawnoo yeccaade toon. ¹⁶ Kaa si goonga, iŋe poodanoo leydi ƒurndi woodde, dum woni ngonndi dow kammu ndiin. Saabe ɗuum, Laamɗo semtiraay noddireede Laamɗo maŋŋe, moyyinanii ƒe ngalluure.

¹⁷ Saabe goondinal, nde Laamɗo ndaartindinoo Ibrahiima ndeen, jaŋiri hokkude Isiyaaka faa laa-too kirsamaari. Si goonga, o segilanake hokkude ƒiyiiko korsuɗo oon hono sadaka, fay si Laamɗo na aadanii mo lenyol keewngol. ¹⁸ O wadii dum fay ko Laamɗo wi'i mo: «Wo faro Isiyaaka yuwdi maa hiisortee.»* ¹⁹ Ibrahiima ina jogorii Laamɗo ina waawi ummintinde ƒiyum Isiyaaka e maayde. Saabe hoolaare ndeen, o wartiranaa ƒiyiiko hono wo ummitiɗo e maayde.

²⁰ Saabe goondinal, Isiyaaka barkiniri Yaakuuba e Isuwa. O faami ko o barkini ƒe ɗuum tabitan jaango.

²¹ Saabe goondinal, nde Yaakuuba ɓadinoo maayde ndeen, barkiniri ƒiɓɓe Yuusufi ɗiɗo ƒeen gooto gooto. O tuugii sawru makko, imo teddina Laamɗo.

²² Saabe goondinal, nde Yuusufi ɓadinoo maayde du, sapporii wurtagol ƒiɓɓe Israa'iila leydi Misira. E ley majjum, o tindinii ƒe ƒe kooya yi'e makko.

²³ Saabe goondinal, saaraaŋe Muusaa cuɗiri ɗum lebbi tati caggal rimeede muuɗum. ƒe nji'ii o cukalel lobbil, ɗe ƒe cuusii salaade yamiroore kaananke ndeen.

* **11:18** Fuɗɗoode 21.12.

²⁴ Saabe goondinal, nde Muusaa mawnunoo ndeen, salii inndireede taan Fira'awna bii biyum debbo. ²⁵ O suŋake wondude e yimbe Laamdo been e ley torraaji muɓben diina weltoraade wakkatiyel seeda ley hakke. ²⁶ Imo hiisorii huyfi-neede saabe Almasiihu ɓuri woodde diina jawdi Misira ndiin, sabo hakkillo makko na woni dow mbarjaari ngaroori ndiin.

²⁷ Saabe goondinal, o yaltiri leydi Misira tawi o hulaay tikkere kaananke oon. O siini yahude hono imo yi'a Laamdo mo yi'ataake oon ni. ²⁸ Saabe goondinal, o wadi iidi Faltagol. O yamiri yiyam wujee e dammbude cuudi taa maleyka baroowo oon meema ɓiɓbe Israa'iilankooŋe artiiɓe rimeede been.

²⁹ Saabe goondinal, Israa'iilankooŋe peyyitiri Maayo Maaliya ngoon dow leydi njoorndi. Ammaa Misirankooŋe tefunooŋe feyyitirde noon been fuu njoolake.

³⁰ Saabe goondinal, lalgaaje mawde deenude Yeriko deen caamiri ko Israa'iilankooŋe ngadi balde jeddi ina piiltoo de duum.

³¹ Saabe goondinal, Rahabu debbo woykuuru oon† dadiri halkideede e luttuɓe Laamdo been, sabo o jaɓɓake Israa'iilankooŋe horooŋe leydi makko been e dow jam.

³² Dume mbi'ammi katin? Wakkati o heyataa kam faa mi haala kabaaru Gideyon e Barak e Samson e Yefta e Daawda e Samuwiila, kam e annabaabe heddiibe. ³³ Yimbe been fuu, wo goondinal wadi ɓe njaalii kaanankooŋe, ɓe

† **11:31** Maanaa woykuuru wo pijoowo jobeteedo ceede.

laamorii fonnditaare, 6e kebi ko Laamdo aadii duum. Kangal wadi de 6e muɓbi kunndude dawaadi ladde, ³⁴ 6e nyifi giiteeli ul'ultooji, 6e ndadi e mbelndi kaafaahi. Be tampii de 6e kebi semmbe. Be laatii suusuɓe ley wolde, 6e ndiiwi konuuji gardi to maɓbe diin. ³⁵ Saabe goondinal, rewbe wɓɓe kebiri maayɓe muɓben ummintinaa. De yimbe wɓɓe le, torraama faa maayi saabe goondinal ngaal. Be njaɓaay heefordinde faa 6e ndannee, sabo iɓe poodanoo iirtagol ɓurngol woodde. ³⁶ Wɓɓe katin njalnuraa, piyaa dorri. Wɓɓe ngeyyaa, ngattaa ley kasu. ³⁷ Wɓɓe maɓbe paddaa kaaye faa maayi. Wɓɓe tayiraa garjaaje. Wɓɓe mbardaa kaafaaje. Iɓe njiiloo iɓe ɓornii guri be'i e baali, 6e talkaabe, 6e torraabe, 6e wadaabe ko boni. ³⁸ Wo 6e yiilotooɓe ley laddeji e ley baamle, ley lohi e ley gayde. Yimbe been le, adunaaru ndu haandaano e muɓben.

³⁹ Yimbe been fuu, Laamdo jabii dum'en saabe goondinal muɓben. Dum fuu e taweede, 6e keɓaay ko Laamdo aadiinoo duum. ⁴⁰ Be keɓaay dum sabo Laamdo anniyake hokkude en ko ɓuri dum. O muuyaay 6e laatoo hiɓɓuɓe si wanaa 6e tawdee e meeden.

12

No dartaare Joomiraado hollirta njingu muudum

¹ Ndelle enen, sini seedeɓe dow goondinal fotuɓe nii heewude ina piilii en, en njoppa donje tedduɓe en fuu e hakke jiiɓudo en oon fuu no hoyiri. Njaaren yeeso dow munyal hono no dadundurteedo ni. ² Ngatten hakkillooji meeden

dow Iisaa. Kam omtani en laawol goondinal, kam tabintinta goondinal ngaal du. Kanko, saabe ko o yi'i seyo ina hedii mo duum, o munyii maayde dow leggal palaangal ngaal, o yawi semteende maggal. Joonin, imo joodowii gere nyaamo joodorgal laamu Laamdo.

³ Dum le, miilodon mo, kanko munyando nganyaandi luttube. Miilodon mo faa taa on tampu, taa berde moodon njoppa hoolaare mubben. ⁴ Odon caloo hakke odon kaba e muudum, ammaa on kabaaka faa yiyam doggi tafon. ⁵ Yalla on njeggirii haala cemmbinooaha ka Laamdo haaldi e moodon kaan, onon biibe muudum naa? O wi'ii:

«Biyam, nde Joomiraado dartini ma fuu, taa yaw dum.

Taa bernde maa metta si o felii ma.

⁶ Sabo Joomiraado dartinan mo horsini, fiyan mo nanngiri biyum fuu.»*

⁷ Munyee dartaare ndeen. Inde holla Laamdo nanngirii on biibe muudum. Biddo moy woni mo bammum dartintaa dum? ⁸ Si on ngalaa ley dartaare nde biibe been fuu ndartintee ndeen fu, on nganaa biibe goongalaaabe, on nganaa biibe halal. ⁹ Woodi du, ko Baabiraabe meeden adunaaru been ndartinannoo en duum, en teddinii be. Sakko Baaba meeden jom yonkiiji oon! Wanaa eden kaani jabande dum faa bura noon de mbuuren naa? ¹⁰ Baabiraabe meeden ina ndartinannoo en no miilorii ina woodi faa booyti seeda tan. Ammaa Laamdo na dartina en faa kawten e muudum ley senaare muudum. Wo beydaari meeden dartinirta en. ¹¹ Wakkati dartingol fuu, ndakam

* **12:6** Banndi 3.11-12.

walaa. Naawalla tan woodi. Ammaa caggal duum, ingol waddana jaabuŋe dartineede been fonnditaare e jam.

¹² Ndelle tinnee, cemmbindinon juude moodon tampude deen e koppi mon di ngalaa semmbe diin.

¹³ Moyyinanee koyde mon laabi dartiidi, faa taa koyngal layoowal seelta, ammaa ngal dada.

Sappagol taa neddo waasu moyyere Laamdo

¹⁴ Tinnee, pilodon wondude e yimbe fuu dow jam. Pilodon senaare, sabo si on ngalaa nde, on nji'ataa Joomiraado. ¹⁵ Kilnee taa fay gooto yeccoo gada de hunngoo moyyere Laamdo ndeen. Kilnee taa neddo moodon laatoo hono dadol kaadungol. Sabo si yaltii fu, na raabira yimbe heewbe tooke muudum. ¹⁶ Kilnee taa fay gooto moodon laatoo jaahili naa mo walaa kulol Laamdo hono Isuwa ni. Kam sonni mawniraagu muudum faa heba ko nyaama nde wootere tan. ¹⁷ Odon anndi caggal duum, nde o yidunoo baabiiko barkina mo ndeen, o jaabaaka. O waawaay waylitinde ko o wadunoo duum fay si o filorii dum e bojji.

¹⁸ Onon, on ngaraay to huunde waawnde meemeede hono no yimbe Israa'iila ngardunoo to waamnde Sinayi. Been kaa ngarii to yiite nyannunge e to cuddi tekkundi e nimre e henndu mawndu. ¹⁹ Be nanii fuufaango buututal e daande yuurunde dow kammu. Nanube daande ndeen been nyaagii taa beydane fay konngol gootol no poti hulude. ²⁰ Sabo dey, be kunngake waawtude ko Laamdo yamiri toon duum nde wi'unoo: «Ko meemi waamnde ndeen fuu, fay si wo daaba, wardee kaaye.» ²¹ Goonga du, ko be nji'ata duum

ina hul6inii faa Muusaa e hoore muudum wi'i: «Mi hulii sanne faa mido diwna.»

²² Ammaa onon, on ngarii waamnde Siyona. On ngarii ngalluure Laamdo buurdo oon, dum woni Urusaliima gondo dow kammu, to maleyka'en ujunaaje ujunaaje kawriti ina mbeltodoo. ²³ On ngarii e kawrital 6i66e arandee6e 6e inde mu66en mbinndaa dow kammu 6een. On ngarii to Laamdo carotoodo yim6e fuu oon, on ngarii e yonkiiji fonnditii6e laatii6e hi66u6e 6een. ²⁴ On ngarii to Iisaa curoowo hakkunde yim6e e Laamdo ley amaana keso oon. On ngarii to yiyam makko mbiccaadam, ngaddudam kabaaru burdo kabaaru yiyam Haabiila njuppiidam daam woodde.

²⁵ Ndelle tinnee taa calanodon Kaaldoowo e moodon oon. Sabo salinoo6e cappando dum'en dow leydi ga 6een ndadaay, sakko enen si en calanake cappanoowo en gondo dow kammu oon.

²⁶ Arande, daande makko dimmbii leydi ndiin. Joonin kaa, o fodake dum do, o wi'i: «Mi dimmban ndi katin. De wanaa leydi tan, ammaa kammu e leydi fuu.»† ²⁷ Ko o wi'i «kilol gonngol katin» duum ina holla ko tagaa fuu dimmbete ittee, faa ko dimmbataako duum heddo kam tan. ²⁸ Ndelle wo laamu ngu dimmbataako ke6eten. Saabe duum, njetten Laamdo, ndewren mo no weldata mo tawee e leeyinkinaare e kulol. ²⁹ Sabo Laamdo meeden na wa'i hono yiite halkoowe.

13

Haala waajuuji cakitiidi

† 12:26 Agay 2.6.

¹ Keddodon e yidfundurde, sabo on sakiraabe.
² Taa njeebee jippinde weerbe, sabo wobbe ngadii noon mbeerni maleyka'en tawi anndaa yalla wo kam'en. ³ Miccitee uddaaŋe hono wo on uddida e muŋŋen. Miccitee torraabe du hono wo on torrida e muŋŋen.

⁴ Yimbe fuu teddina dewgal. Tilay aadi dewgal jogoree laaŋal. Sabo Laamdo saroto fijoobe wonbe e dewgal e be ngalaa e dewgal fuu. ⁵ Cenndon ko'e mon e yidde buudi. Kennyitorodon ko njogidon, sabo Laamdo wi'ii:

«Abada mi yoppataa ma, abada mi yeebataako ma!»*

⁶ Saabe majjum, eden mbaawi haalude dum do dow hoolaare:

«Joomiraado woni balloowo kam, mi hulataa.

Dume neddo waawata wafude kam?»†

⁷ Miccitee ardiibe on, haalanbe on konngol Laamdo been. Miilodon dow no be njoodorii e ngurndam maŋŋe faa be ngadi nafaa, nyemmbiton goondinal maŋŋe ngaal.

⁸ Iisaa Almasiihu waylitataako: no worrunoo keenan ni, worri hannden, noon du worrata faa abada. ⁹ Taa njabee waajuuji feere di on mboowaa nanude mbosina hakkillooji mon. Ko ŋuri woodde, semmbe berde mon yuura e moyyere Laamdo, wanaa e jamirooje dow nyaamdu. Jamirooje deen nafaay jokkuŋe dum'en.

¹⁰ Eden njogii hirsirde teddinirteende Laamdo. Almaami'en golloobe ley hukum ceniido been ngalaa laawol nyaamude ko woni dow mayre.

* **13:5** Fillitagol Tawreeta 31.6, Yoosuwa 1.5 † **13:6** Jabuura 118.6.

11 Sabo ley Tawreeta Muusaa, Almaami Mawdo na wadda yiyyam kirsamaaji ley nokkuure burnde fuu senaade faa dam laatoo sadaka saabe hakkeji. Ammaa teewuuji majji diin, wo yaasin hodorde toon mbuletee. 12 Dum wadi de Iisaa du maayowi yaasin wuro faa senira yimbe yiyyam muudum. 13 Ndelle, njalten tawowen mo yaasin wuro toon, ndonndoden semteende nde yimbe ndonndi mo ndeen! 14 Sabo to adunaaru ga en ngalaa ngalluure duumotoonde, ammaa eden piloo ngalluure waroore ndeen.

15 Ndelle, ko Iisaa rewrintini en e Laamdo duum, manen Laamdo wakkati fuu. Manoore ndeen wo sadaka jettooje, wo toni di cementirtaa innude inde muudum. 16 Ammaa taa njeebee wadude ko woodi. Peccon ko njogidon. Sabo sadakaaji diin ina mbela Laamdo.

17 Dowtanodon ardiibe on, njabanon dum'en, sabo ibe kaybi yonkiiji mon. Be kaaltanowan Laamdo golle mabbe fuu. Accee be ngollira gollleeji diin e seyo, wanaa e mettorgal. Sabo si be ngadirii dum mettorgal fu, nafataa on.

18 Miden naaroo on du'aare. Miden tannyori berde amin pelaay min. Si goonga, muuyde amin woni jaarude no woodiri e huunde fuu. 19 Mido naaroo on sanne ndu'anodon kam, yalla Laamdo ina hokka kam laawol mi warta e moodon law.

Baynundural

20 Laamdo jom jam, kam iirtini Joomiraado meeden Iisaa, duroowo baali mawdo oon, iirtinii mo saabe yiyyam makko tabintinoojam amaana duumiido oon. 21 Laamdo baawdo dum oon, hokku on ko woodi fuu, faa ngadon muuyde

muudum. O wafa e meeden ko welata mo saabe Iisaa Almasiihu. Teddeengal woodan mo faa abada abadin! Aamiina.

²² Sakiraa6e, mido nyaagoo on kettindoree waa-juuji diin munyal, sabo ko mbinndanmi on do duum juutaa sanne.

²³ Mido anndina on sakiike meeden Timote yoppaama. Si o yaawii yottaade ga, mi wardan e makko to moodon, min nji'a on.

²⁴ Njowtee ardiibe on e seniibe been fuu. Sakiraa6e yuurube Itali been du ina njowta on.

²⁵ Hinney Laamdo wonda e moodon, on fuu.

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso
Fulfulde Burkina New Testament**

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso**

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2